

DEZVOLTAREA ȘI CONSOLIDAREA SECTORULUI ÎNTRINDERILOR MICI ȘI MIJLOCII – NECESITATE ÎN PERSPECTIVA INTEGRĂRII ÎN UE

PREP. UNIV. IULIAN CONDRATOV
Universitatea "ȘTEFAN CEL MARE", Suceava
E-mail: great_ec@yahoo.com
CONF. UNIV. DR. VALENTIN HAPENCIUC
Universitatea "ȘTEFAN CEL MARE", Suceava
E-mail: hapivali@fim.usv.ro

The enterprise is the most important part of the economy and society. It is well known the need to create and develop a strong sector of small and middle size enterprises. The statistics in almost every country reveal that small and middle enterprises are a dominant feature in economy, representing over 99% from the total amount of companies and being a key factor in generating the GDP and providing jobs.

Romania has to consolidate the small and middle enterprise sector in order to join the European structures. In order to achieve this goal, we need a better understanding of the changes that are shaping the economy.

Dezvoltarea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii este indispensabilă pentru viitorul României. Un sector al IMM-urilor dinamic este necesar pentru a asigura creșterea economică susținută și, astfel, dezvoltarea economică, crearea de locuri de muncă și îmbunătățirea standardelor de viață. Întreprinderile mici și mijlocii trebuie să fie și sunt percepute ca factor principal al înnoirii și absorbției forței de muncă și al integrării europene.

IMM-urile au devenit actori esențiali în procesul dezvoltării economiei numărul lor mare (peste 90% din totalitatea întreprinderilor în marea majoritate a țărilor) și implicarea într-o largă gamă de acțiuni - de la oferirea de bunuri și prestarea de servicii, la activități de producție pentru export - le autorizează importanța economică și socială deosebită. IMM-urile oferă cadrul cel mai generos de exercitare a liberei inițiative antreprenoriale cu efect asupra dezvoltării și exprimării coerente a clasei de mijloc. Prin efectul "propriului exemplu" vor determina întotdeauna apariția de noi întreprinderi utilizând resurse care nu sunt însă întotdeauna prezente în procesul de dezvoltare privit global.

IMM-urile reprezintă un motor al activităților inovatoare. Micile afaceri sunt puternice din punct de vedere al inovațiilor, privind aplicarea tehnologiilor de bază, al spațiilor destinate inovării și implementării rezultatelor, precum și în satisfacerea cererii pe segmentele mici de piață sau pe piețe reziduale. Administrarea corespunzătoare a unei afaceri depinde mai degrabă de capacitatea de a valorifica oportunitățile decât de dorința intrinsecă de a conduce o firmă. În plus, o anumită combinație de ordine, flexibilitate și creativitate stimulează inovarea; marile firme rămân inovatoare adoptând în această privință comportamentul specific al firmelor mici. Micile firme sunt inovatori prolifici din mai multe motive. Un motiv este că inovarea se realizează într-un cadru probabilistic în care o firmă nu știe niciodată dacă un anumit rezultat va avea sau nu succes pe piață. Pentru fiecare nouă soluție reușită a unui IMM, multe altele eșuează. Aceste riscuri sunt intolerabile pentru firmele mari, deoarece reprezintă un risc prea mare privind personalul. În acest context, următorii factori antreprenoriale sunt cruciali pentru succesul micilor firme inovatoare, inclusiv cele românești:

- a) Buna orientare a afacerii: clienții trebuie să fie implicați încă din etapa inițială, lucru care se întâmplă destul de rar în firmele românești.

- b) Existența experților și a specialiștilor: angajamentul lor este o cerință absolut necesară pentru a avea succes; la aceasta întreprinzătorii români, persoane independente sau firme, vor trebui să lucreze în mod constant.
- c) Nevoia de planificare pe termen lung: obstacolele și timpul necesar pentru a reuși nu trebuie să fie subestimate, deși aceasta nu pare a fi o problemă majoră pentru IMM-urile din România. Totuși, în graba de a depăși obstacolele și de a scurta timpul necesar pentru a reuși, întreprinzătorii cad adeseori în capcane.
- d) Planificarea de costuri inițiale scăzute: dacă o abordare nu reușește, se pierde puțin timp și bani. Aceasta este încă o problemă semnificativă a întreprinzătorilor români, în special din cauza lipsei expertizei / abilităților de management.
- e) Disponibilitatea pentru abordări multiple: tehnologia tinde să avanseze în mod neașteptat, iar întreprinzătorii implicați trebuie să fie pregătiți să compenseze decalajele. Aceasta este o cerință dificilă pentru întreprinzătorii români care continuă să lupte pentru supraviețuire, din cauza proceselor tehnologice învechite, a lipsei inovării și a curajului de a-și asuma riscuri.

IMM-urile au un impact major în ceea ce privește situația socială a unei țări, fiind, datorită dinamismului și flexibilității lor, determinante pentru crearea de noi locuri de muncă. Practic în toate țările, IMM-urile oferă cele mai multe locuri de muncă în timp ce întreprinderile mari tind să le restrângă, în multe țări dezvoltate - și nu numai - această ultimă tendință fiind o sursă de îngrijorare. IMM-urile continuă să fie, așadar principalul sector, dacă nu singurul, furnizor de locuri de muncă.

Ca o precondiție pentru dezvoltarea cu succes a unei întreprinderi, în special mici și mijlocii, guvernarea trebuie să stabilească mediul macroeconomic potrivit, în același timp transparent, stabil și legal.

Este de datoria guvernării ca dezvoltând infrastructura fizică necesară, promovând cunoștințe și aptitudini - inclusiv în colaborare cu sectorul privat - să producă schimbări structurale în economie. În cooperare cu sectorul privat, sectorul de stat poate produce creatori de locuri de muncă în locul "căutătorilor" de locuri de muncă. În plus, împreună cu alte guverne, în procesul adâncirii integrării și globalizării se poate dezvolta colaborarea regională, de exemplu prin încurajarea rețelei agențiilor de sprijin pentru IMM pentru a monitoriza activitățile comune și a obține profit prin sprijinirea domeniului afacerilor în servicii ca și a cooperării între firme.

O interacțiune efectivă și un dialog între Guvern și sectorul privat, incluzând ONG, poate juca un rol-cheie în crearea unei politici-cadru coerente, a structurilor și măsurilor eficiente de sprijin pentru dezvoltarea sectorului IMM-urilor. Deoarece sectorul privat operează într-un context exprimat evident cu mult mai dinamic, rolul Guvernului poate evolua ca răspuns la circumstanțele schimbărilor și cerințelor dialogului corespunzător, determinând schimbările într-o manieră flexibilă și concentrată.

Fiscalitatea excesivă a fost, și este, o altă cauză a frânării activității IMM-urilor în țara noastră. În acest caz, s-ar impune, pe lângă reducerea fiscalității, și o diferențiere a impozitării pe domenii de activitate. De exemplu, în Belgia, întreprinderile care au activitatea îndreptată spre inovare tehnologică beneficiază de o reducere parțială de impozite sau de o creștere de fonduri pentru această activitate.

În ultimii ani, au sporit acțiunile la nivel național pentru dezvoltarea inițiativelor antreprenoriale private, în general și a IMM-urilor în mod special. Acestea s-au concretizat în măsuri active, precum:

- Crearea Agenției Naționale pentru IMM și Cooperatie.
- Elaborarea Planului de acțiune al Guvernului privind îmbunătățirea mediului de afaceri și a Planului de acțiune pentru eliminarea barierelor administrative în mediul de afaceri.
- Există un dialog structurat cu comunitatea de afaceri. În luna iunie 2003, a fost creat Comitetul Consultativ pentru Dezvoltarea IMM-urilor, care include camere de comerț, asociații de afaceri, asociații bancare, Agenții de Dezvoltare Regională, ministere și agenții guvernamentale.
- Crearea Fondului Național de Garantare a Creditelor IMM cu capital social inițial alocat de la bugetul de stat, totalizând 50 miliarde lei. Procentul care aparține statului din Fondul Național de Garantare va crește cu 0,4% într-o perioadă de 5 ani din veniturile bugetare

alocate IMM-urilor. Au fost create de asemenea Fondul pentru garantarea creditului rural și Fondul Român de garantare a creditelor pentru întreprinzătorii particulari.

- Îmbunătățirea legislației în domeniu.
- Procedurile pentru înregistrarea și autorizarea unei companii au fost simplificate prin introducerea unei proceduri singulare de înregistrare și autorizare.
- Încurajarea înființării sau dezvoltării IMM-urilor în vederea creării unor noi locuri de muncă - împrumuturile cu dobândă subvenționată sunt acordate din fondul de șomaj. Beneficiarii acestor împrumuturi sunt: IMM-urile, Unitățile cooperatiste, asociațiile familiale, lucrători independenți autorizați, șomerii care înființează propriile IMM, unități cooperatiste, asociații familiale sau activități independente au acces prioritar la creditele cu dobânzi scăzute.
- Camerele de comerț și industrie oferă orientare antreprenorială pentru crearea și dezvoltarea afacerilor, prin centre de consultanță sau centre pentru dezvoltarea afacerilor (asistență pentru elaborarea planurilor de afaceri, plan de marketing, reuniuni de afaceri, investiții, managementul riscului în afaceri, promovare și reclamă). Școala de afaceri din România, administrată de camerele de comerț și industrie, asigură pregătire pentru managementul afacerilor.
- Uniunea Europeană prin Consiliul General pentru Afaceri a adoptat la 13 iunie 2000 "CARTA EUROPEANĂ PENTRU ÎNTREPRINDERILE MICI" și a definit direcțiile de acțiune pentru consolidarea sectorului. Urmând exemplul statelor membre, în 23 martie 2002 țările candidate au semnat și ele la rândul lor acest document programatic
- Guvernul României acționează pentru implementarea Cartei Europene a întreprinderilor mici în conformitate cu cele patru direcții strategice redefinite în anul 2002.

Iată câteva repere ale acestui important document comunitar care trebuie să fie avut în vedere în construirea strategiei noastre de dezvoltare durabilă.

Aceste întreprinderi sunt cele mai sensibile la schimbările intervenite în mediul de afaceri. Ele sunt primele afectate de povara exceselor birocratice. De asemenea, tot ele sunt primele care înfloresc în urma inițiativelor de eliminare a birocrăției și de recompensare a succesului.

A. Crearea unui mediu de afaceri favorabil înființării și dezvoltării IMM-urilor prin eliminarea barierelor birocratice care determină costuri suplimentare, nejustificate la înființarea și în timpul funcționării întreprinderilor îmbunătățirea cadrului instituțional și a dialogului public-privat care să asigure elaborarea și implementarea unor politici și măsuri coerente pentru stimularea dezvoltării sectorului IMM.

Sistemele de impozitare trebuie adaptate pentru a recompensa performanța, a încuraja întreprinderile start-up, a favoriza extinderea întreprinderilor mici și a facilita crearea de întreprinderi mici și continuitatea lor. Statele membre trebuie să aplice cele mai bune practici în sistemul fiscal și în ceea ce privește instrumentele de stimulare a performanței individuale.

Întreprinzătorii au nevoie de finanțare pentru a-și pune ideile în practică. Pentru a îmbunătăți accesul întreprinderilor mici la serviciile financiare.

B. Dezvoltarea activităților productive și inovative ale IMM-urilor și creșterea competitivității sectorului IMM prin susținerea transferului de tehnologie către IMM-urile nou înființate sau existente susținerea proiectelor de introducere a sistemelor de calitate și a proiectelor inovative; dezvoltarea unei infrastructuri de afaceri a unei rețele naționale de consultanță și consiliere pentru întreprinzători; îmbunătățirea accesului la informații de afaceri relevante pentru domeniul specific de activitate al acestora;

C. Îmbunătățirea accesului IMM-urilor pe piețele externe prin elaborarea unei strategii pentru susținerea IMM-urilor cu potențial de export; susținerea dezvoltării colaborării regionale și transfrontaliere; sprijinirea participării IMM-urilor la târguri și manifestări internaționale; susținerea consultanței și instruirii întreprinzătorilor în elaborarea strategiei de export, a tehnicilor de marketing pe piețele externe și a managementului exportului; susținerea accesului la informații de afaceri privind piețele externe.

D. Promovarea culturii antreprenoriale prin: susținerea unor programe de instruire pentru dezvoltarea capacității antreprenoriale; susținerea accesului întreprinzătorilor la servicii de consultanță pentru demararea unei afaceri; îmbunătățirea pregătirii manageriale prin discipline axate pe

antreprenoriat în învățământul liceal și universitar; implicarea mediilor de informare în susținerea imaginii pozitive a întreprinzătorilor și a afacerilor de succes.

Facem pași importanți spre societatea bazată pe cunoaștere, în care oamenii reprezintă factorul-cheie. O astfel de societate presupune informații de ultimă oră, aptitudini, cunoștințe și performanțe. Este în puterea omului de a crea și a utiliza cunoștințele într-un mod inteligent și eficient, în condițiile unei schimbări continue a mediului de afaceri, lucru care contează cel mai mult. În scopul dezvoltării și maximizării acestor abilități, oamenii trebuie să dorească și să devină activi în a-și "conduce propria viață".

În cadrul unei economii bazate pe cunoaștere, competitivitatea întreprinderilor românești, mari sau mici, va depinde din ce în ce mai mult de capacitatea lor de a furniza produse cu valoare adăugată mare la prețuri competitive. Pe de o parte globalizarea și pe de altă parte liberalizarea comerțului vor forța majoritatea întreprinderilor românești, mari sau mici, să devină competitive pe plan internațional chiar și atunci când operează în totalitate pe piața românească.

Pentru a deveni și rămâne competitive, IMM-urile românești au nevoie de o strategie coerentă în domeniul afacerilor, de creșterea constantă a eficienței, de reducerea costurilor de producție și de îmbunătățirea calității și imaginii produselor. Aceasta strategie ar trebui să includă:

- Investiții în cercetare și dezvoltare;
- Dobândirea de noi tehnologii;
- Îmbunătățirea practicilor manageriale;
- Elaborarea de proiecte creative și atrăgătoare; și
- Un marketing eficient al produselor.

De aceea, conștientizarea importanței pregătirii antreprenoriale, nu numai în rândul adulților, dar în aceeași măsură sau poate chiar mai mult în rândul tinerei generații, devine cheia de boltă, nucleul tare al eforturilor de compatibilizare națională cu lumea, cu viitorul ei.

Bibliografie:

1. Alexandru Isaic-Maniu, Ovidiu Nicolescu, "*Carta Albă a IMM-urilor din România*", Consiliul Național al Intreprinderilor Private Mici și Mijlocii din România, București, 2003, pag. 21
2. Ciornei Silvia, "Dezvoltarea și consolidarea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii – cale spre dezvoltare economică durabilă", *Revista „Marketing-Management”*, nr.2-3/2003 pag.87, 89
3. Chirilă Răzvan Ionuț, "*IMM-urile: ferment antreprenorial*", *Tribuna economică*, nr. 6/2004, pag.21
4. Dinu Marin, "Economia României – Întreprinderile mici și mijlocii – Cu ce ne integrăm?", Editura Economică, București, 2002, pag.112
5. Haiduc Cristian " *Management – Probleme specifice IMM-urilor* " Editura Mirton, 2002, Timișoara, pag.19
6. www.mimmc.ro